

กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอท่องถิ่นจังหวัดลำปาง
โดยประยุกต์แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

DEVELOPMENT PROCESS TO IMPROVE PRODUCT OF THE LOCAL HANDICRAFTS
COMMUNITY IN LAMPANG, USING THE PROFESSIONAL
LEARNING COMMUNITY MODEL

กัมพล แสงເວີຍມ*

Kamphon Saeng-lam

booby8@gmail.com

สาขาวิชาออกแบบหัตถศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 10200

Industrial Crafts Design, Faculty of Fine and Applied Arts, Thammasat University,
Bangkok 10200 Thailand

*Corresponding author E-mail: booby8@gmail.com Tel. 09 9194 5935

(Received: August 20, 2018; Accepted: October 11, 2018)

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงคุณภาพแบบการสร้างทฤษฎีจากข้อมูลพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาหลัก เพื่อศึกษา การเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอท่องถิ่นจังหวัดลำปาง โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และวัดถูกประสิทธิ์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและคุณลักษณะของแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอท่องถิ่นจังหวัดลำปาง 2) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชุมชนผ้าทอท่องถิ่นจังหวัดลำปาง ในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอท่องถิ่นจังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างชุมชนที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของกลุ่มชุมชนท้องถิ่น สามารถสื่อสารชัดเจนและมีโครงสร้างที่เป็นรูปแบบ “ชุมชน” มากกว่า “องค์กร” และมีรูปแบบที่สอดคล้องกับแนวคิด ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ คุณลักษณะของที่เกิดจากองค์ประกอบหลัก คุณลักษณะของใหม่ เป็นกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุมชน แบ่งได้ 5 ขั้นตอนด้วยกัน 1) พันธกิจร่วม 2) สร้างสรรค์ร่วม 3) การพัฒนาร่วม 4) การทำให้สำเร็จร่วม 5) เครือข่ายร่วม มีชื่อย่อว่า “MCDIN (แมกดิน)” ทดลองกระบวนการแมกดินเพื่อสร้างอัตลักษณ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนทอผ้าย้อมสี ธรรมชาติ ใจซ่อนหนึ่ง ประกอบไปด้วย 1) ได้เอกลักษณ์ลายผ้า 2) ได้เอกลักษณ์สีย้อมธรรมชาติ 3) ได้ตราสัญลักษณ์สินค้า 4) ได้บรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าใหม่

คำสำคัญ: แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ผ้าทอท่องถิ่น อัตลักษณ์ชุมชน

Abstract: The purpose of this qualitative research was a primary education. The main objective was to study the improvement of the local handicrafts products quality in natural dye community in Lampang using the professional learning community model (PLC). The minor purposes were 1) to study components and attribution of the professional learning community model for product development in local handicrafts community and 2) to identify an identity of the local handicrafts products. The results found that the community structures were suitable in term of "community" more than "organization" and consistent to the professional learning community model. The minor attributes related to the main components illustrated that new minor attributes were considered as a community product development process including 5 steps of 1) Mission 2) Creativity 3) Development 4) Implementation and 5) Network or "MCDIN". The MCDIN process has been applied to create community identity for product development which consisted of 4 identifications: 1) the fabric wale 2) Natural Dye 3) Logo brand and 4) Packaging for new products.

Keywords: Professional Learning Community Model; Community Product Development Process; Local Woven Fabric; Community Identity

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ลุ่มชุมชนท้องถิ่น หรือกลุ่มผู้ประกอบการ (OTOP) ในปัจจุบันมีสภาพเป็นบุคคล กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวบ้าน และหรือกลุ่มวิสาหกิจนาดกลางและขนาดย่อม กำลังเพิ่มขึ้นกับปัญหาสำคัญ ด้านการสร้างนวัตกรรมทางผลิตภัณฑ์และธุรกิจ ขาดการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง ขาดการปรับปรุงกระบวนการผลิต ขาดการปรับเปลี่ยนรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ รวมถึงการอุปกรณ์ความช่วยเหลือจากภาครัฐในการจัดตั้งโครงการอบรม ซึ่งโครงการทางภาครัฐไม่สามารถอธิบายถึงความต้องการในการปรับเปลี่ยนรูปแบบของผลิตภัณฑ์ได้ทันท่วงที่ตามกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน รวมถึงขาดการรักษาเอกลักษณ์และเสน่ห์ของวิถีชีวิตริมแม่น้ำ จึงทำให้ส่งผลต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างคุณค่าจากวิถีชีวิตริมแม่น้ำ ภูมิปัญญา และรากของวัฒนธรรมชุมชนที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตน ปัญหาที่ทำให้ผู้ประกอบการชุมชนท้องถิ่น ที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนตัวเองเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมปัจจุบัน โดยพบปัญหา 2 ด้านด้วยกัน 1) ปัจจัยภายนอกของกลุ่มผู้ประกอบการชุมชน เป็นปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ของตนเอง อาทิ การขาดความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ขาดการร่วมมือกัน ขาดแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น 2) ปัจจัยภายนอกของกลุ่มผู้ประกอบการชุมชน เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลง และการแข่งขันทางการตลาด อาทิ การแข่งขันกับคู่แข่งขัน การเปลี่ยนผู้ติดต่อของผู้บริโภค แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงและกระแสสันยม เป็นต้น [10] การพัฒนากลุ่มชุมชนท้องถิ่น หรือกลุ่มผู้ประกอบการ (OTOP) จึงมีความจำเป็นมากในปัจจุบัน และการพัฒนาด้านแนวคิด ด้านกระบวนการคิดเชิงออกแบบ ด้านกระบวนการผลิต ด้านปรับเปลี่ยนรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ให้สอดคล้องกับแนวโน้ม รวมถึงการสร้างเอกลักษณ์ของกลุ่มผู้ประกอบการชุมชนให้มีเสน่ห์และเป็นจุดเด่นของกลุ่มชุมชนตนเอง แนวคิดของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเองให้ยั่งยืน คือการพัฒนาที่ตัวบุคลากรของกลุ่มเพื่อยกระดับและการร่วมมือกันในกลุ่ม แนวคิดการพัฒนากลุ่มบุคคลหรือองค์กรที่มีสมาชิกร่วมกันในการที่มีเป้าหมายร่วมกัน โดยการพัฒนาที่ยั่งยืนของกลุ่ม ในปัจจุบันมีแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีพื้นฐานแนวคิดมาจากครุกิจเกี่ยวกับความสามารถขององค์กรในการเรียนรู้ [1] โดย PLC มีพัฒนาการมาจากกลุ่มที่รับตัวองค์กรที่มุ่งเน้นให้องค์กรมีการปรับตัวต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง ของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเริ่มพัฒนาจากแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ และปรับประยุกต์ให้มีความสอดคล้องกับบริบทการเรียนรู้ร่วมกันในทางวิชาชีพที่มีหน้างานสำคัญ คือ ความรับผิดชอบการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกันเป็นสำคัญ [2] เป็นการนำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มาประยุกต์โดยอิบิยาฯ การอุปมาที่เบรียบเที่ยบให้ “โรงเรียนเป็นองค์กร” นั้นจะไม่เหมาะสมและถูกต้อง แท้จริงแล้วโรงเรียนมีความเป็น “ชุมชน” มากกว่าความเป็นองค์กร ซึ่งความเป็น “องค์กร” กับ “ชุมชน” มีความแตกต่างกันที่ความเป็นชุมชนจะยึดโยงภัยในต่อ กันด้วยค่านิยม แนวคิด และความผูกพันร่วมกันของทุกคนที่เป็นสมาชิก ซึ่งเป็นแนวคิดตรงกันข้ามกับ “ความเป็นองค์กร” ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในลักษณะที่ยึดตามระดับลดลงกันลงมา มีกลไกการควบคุมและมีโครงสร้างแบบตั้งตัวที่เต็มไปด้วยกฎระเบียบและวัฒนธรรมของการใช้อำนาจเป็นหลัก ในขณะที่ “ชุมชน” จะเป็นอิทธิพลที่เกิดจากการมีค่านิยม และวัฒนธรรมร่วมกัน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในวิชาชีพ มีความเป็นกลไกตามมิติรเชิงวิชาการ และยึดหลักต้องพึงพาอาศัยซึ่งกันและกัน แบบผูกพันกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่พัฒนาการการเรียนรู้ [3] กล่าวโดยสรุป PLC คือ การรวมตัว ร่วมใจ ร่วมพลัง ร่วมทำและร่วมเรียนรู้ร่วมกัน บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกลไกตามมิติรที่มีวิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และภารกิจร่วมกัน โดยทำงานร่วมกันแบบทีม สู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพตนเอง และความสุขของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในชุมชน [4] ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากกิจกรรมที่จัดให้เป็นรูปแบบที่เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะของบุคคล สังคม ชุมชน หรือเป็นลักษณะที่ไม่เหมือนกับของคนอื่นๆ ทำให้เกิดอัตลักษณ์ของกลุ่มสังคมเปลี่ยนไปในรูปแบบที่ต่างกัน อัตลักษณ์ชุมชนนั้นเป็นรากเหง้าหรือ วัฒนธรรมทางสังคมที่ถูกก่อให้เกิดขึ้นมาและใช้ในการยึดเป็นภูมิปัญญาบนบรมเนียม ประเพณีการปฏิบัติในสังคม ซึ่งมีลักษณะของความโดยเด่นหรือมีความแตกต่างกับขั้นบรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมอื่นๆ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชุมชน กลุ่มชุมชนท้องถิ่นงานหัตถกรรมห่อผ้าเป็นหนึ่งในชุมชนที่มีเอกลักษณ์ รวมถึงการสืบทอดภูมิปัญญาต่อกันมาเป็นเวลานาน ปัจจุบันการห่อผ้าพื้นบ้านหลายแห่งยังคงรอด้วยลักษณะดังเดิม ศิลปะ การห่อผ้าของกลุ่มชุมชนนี้ จึงนับว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม การห่อผ้าในภาคเหนือและล้านนาไทย (จังหวัดเชียงราย พะเยา ลำพูน ลำปาง แพร น่าน เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน) วัฒนธรรมการห่อผ้าส่วนใหญ่ เป็นผ้าฝ้าย และตกแต่งเป็นลวดลายสัญลักษณ์ ที่แสดงเอกลักษณ์ของกลุ่มชุมชนของตนเอง เป็นที่น่าสังเกตว่าผ้าที่ห่อโดยกลุ่มชุมชนต่างๆ ในภาคเหนือนี้ ต่างกลุ่มต่างก็มีเอกลักษณ์ของตนเองจนผู้ที่คุ้นเคย ก็สามารถจดจำได้ กลุ่มห่อผ้ายอมสืรรธรรมชาติเจซ่อน

เนื่อง ตำบลเจชอน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ก็เป็นอีกกลุ่มชุมชนหนึ่งของภาคเหนือที่มีการถ่ายทอดวัฒนธรรมการทอผ้าจากอดีตจนถึงปัจจุบันและยังคงเอกลักษณ์ของลายผ้าทอถิ่นตนเอง

ดังนั้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชนผ้าทอท้องถิ่นเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทำความเข้าใจและหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งของกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยศักยภาพของกลุ่มชุมชนเอง ในการนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้การพัฒนาอย่างยั่งยืนของกลุ่มชุมชน โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่เน้นความสำคัญของกระบวนการตัว รวมใจ รวมพลัง รวมทำและรวมเรียนรู้รวมกัน บนพื้นฐานวัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร สู่การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพเปลี่ยนแปลงคุณภาพในกลุ่มชุมชนผ้าทอท้องถิ่น เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงรูปแบบและแนวทางของผลิตภัณฑ์ให้เกิดอัตลักษณ์ของกลุ่มชุมชนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอท้องถิ่นจังหวัดลำปาง โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

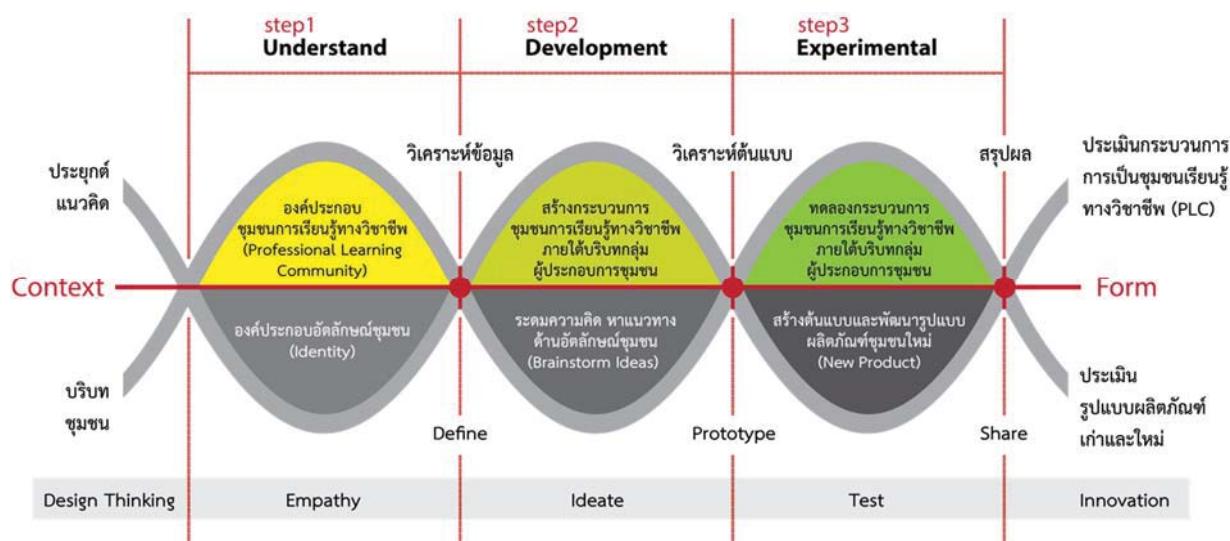
วัตถุประสงค์รอง

1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและคุณลักษณะของแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอท้องถิ่นจังหวัดลำปาง

2) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชุมชนผ้าทอท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอท้องถิ่นจังหวัดลำปาง

3. กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นที่กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอท้องถิ่นจังหวัดลำปาง โดยประยุกต์แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์และกรอบกระบวนการวิจัย โดยการแบ่งขั้นตอนออกเป็น 3 ขั้นตอน ตามรูปแบบของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีกรอบแนวคิด ดังนี้

รูปที่ 1 แสดงโครงสร้างกรอบแนวคิดและขั้นตอนการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ผู้ให้ข้อมูล

สถานที่ศึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มชุมชนผ้าทอท้องถิ่นในจังหวัดลำปาง โดยการศึกษาสภาพบริบทของกลุ่ม ชุมชน ที่เหมาะสมในการศึกษาที่มีศักยภาพของการศึกษาวิจัย ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ กลุ่ม ชุมชนที่ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ ประจำตัวอยู่ในจังหวัดลำปาง อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่จะศึกษา กลุ่มชุมชนทอผ้ายอมสีธรรมชาติเจช่อนเหนือ ตำบลเจช่อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ผู้ให้ข้อมูลและทดลองใช้สมาชิกกลุ่มทั้งหมดจำนวน 9 คน (ชาย 1 คน และหญิง 8 คน) อายุ 50-70 ปี

4.2 ตัวแปรการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ รูปแบบแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอห้องถิน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งกระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนผ้าทอห้องถินจังหวัดลำปาง โดยประยุกต์แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผู้วิจัยได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ ตามประเด็นดังนี้ ประเด็นที่หนึ่ง คือการศึกษาด้านองค์ประกอบและคุณลักษณะของแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ประเด็นที่สอง คือการศึกษาด้านอัตลักษณ์ชุมชนของกลุ่มชุมชนผ้าทอห้องถินจังหวัดลำปาง และประเด็นที่สาม คือการศึกษาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชนทอผ้ายอมสีธรรมชาติเจช่อน เนื่องจากในแต่ละประเด็นที่เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ในรูปแบบการสนทนากลุ่ม และสังเกตการ

แบบสัมภาษณ์ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาในสิ่งที่ต้องการจะวัดหรือความถูกต้องแม่นยำที่แบบสัมภาษณ์วัดได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำผลคะแนนที่ได้ ได้มาคำนวณหาค่าตัวชี้วัดความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) [6] จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้มาแปลผล ความหมายตามเกณฑ์ [7] และคัดเลือกข้อคำถามได้ผลค่า IOC อยู่ในระหว่าง 0.99-1.00

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เริ่มหลังจากได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจิริธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 2 ผู้วิจัยนำหนังสือแสดงเจตนาขึ้นยื่นขอรับการวิจัย ให้กลุ่มชุมชนทอผ้ายอมสีธรรมชาติเจช่อนเหนือ ตำบลเจช่อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง เป็นผู้ให้ข้อมูลและทดลองจำนวน 9 คน ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลโดยสร้างความไว้วางใจกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นแหล่งข้อมูล ใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ใช้การฟังตัวและสร้างความสนใจสนใจเกิดการยอมรับกับกลุ่มชุมชนเป็นเวลาหลายเดือน ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการเป็นผู้ใช้ข้อมูลหลังจากนั้นจึงนัดวันสัมภาษณ์

7. การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผ่านการพิจารณา และรับรองจากคณะกรรมการจิริธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชุดที่ 2 ได้พิจารณาอนุมัติตามจิริธรรมการวิจัยในคนให้ดำเนินการวิจัยขั้นต้นได้ ตามมติการพิจารณาแบบ Expedited Review หนังสือรับรองเลขที่ 078/2559

8. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบการสร้างทฤษฎีจากข้อมูลพื้นฐาน [8] [9] สรุปตามเครื่องมือแบบการสนทนากลุ่ม โดยใช้เทคนิคการระดมสมอง หรือการระดมความคิด (Brainstorm) เพื่อกำหนดรอบแนวคิดและกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชนทอผ้ายอมสีธรรมชาติเจช่อน เนื่องจากในสิ่งที่ต้องการจะวัดหรือความถูกต้องแม่นยำที่แบบสัมภาษณ์วัดได้ ได้มาคำนวณหาค่าตัวชี้วัดความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) [6] จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้มาแปลผล ความหมายตามเกณฑ์ [7] และคัดเลือกข้อคำถามได้ผลค่า IOC อยู่ในระหว่าง 0.99-1.00

9. ผลการวิจัย

พบว่าโครงสร้างรูปแบบขององค์กรที่จัดระบบภายในกลุ่มชุมชนทอผ้ายอมสีธรรมชาติเจช่อน เนื่องจากในสิ่งที่ต้องการจะวัดหรือความถูกต้องแม่นยำที่แบบสัมภาษณ์วัดได้ ได้มาคำนวณหาค่าตัวชี้วัดความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) [6] จากนั้นนำผลคะแนนที่ได้มาแปลผล ความหมายตามเกณฑ์ [7] และคัดเลือกข้อคำถามได้ผลค่า IOC อยู่ในระหว่าง 0.99-1.00

การวิจัยโดยสรุปตามองค์ประกอบและคุณลักษณะของแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชน ผ้าห่อห้องถินจังหวัดลำปาง แบบตามองค์ประกอบทั้ง 5 และแสดงถึงความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งได้กรอบแนวคิดใหม่ ที่สนับสนุนการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาศักยภาพชุมชนห้องถิน รวมถึงการปรับเปลี่ยนโครงสร้างจากองค์กร เป็นชุมชน องค์ประกอบและคุณลักษณะของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของกลุ่มชุมชนหอพยาบาลสีธรรมชาติเจช้อนเหนือ 5 องค์ประกอบหลัก ดังนี้

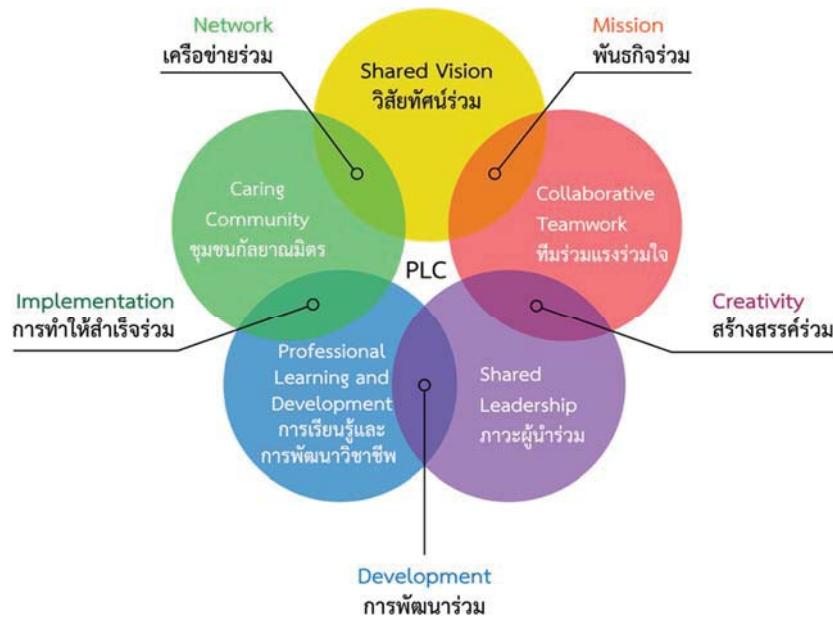
องค์ประกอบที่ 1 วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) เป็นการมองเห็นภาพเป้าหมาย ทิศทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริงในอนาคต เป็นเสมือนเป้าหมายในการขับเคลื่อนชุมชนที่มีทิศทางร่วมกัน โดยมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพร่วมกัน เนี่ยน้ำซึ่งกันสู่ วิสัยทัศน์ร่วม ในกลุ่มชุมชนหอพยาบาลสีธรรมชาติเจช้อนเหนือ มีรูปแบบของการกำหนดทิศทางของวิสัยทัศน์ร่วมกันอย่างชัดเจน ผลิตสินค้าที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีรายได้ต่ำ ขาดทุน เป็นสูญนำกลุ่มผู้ผลิตสินค้าและเป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม พัฒนาธุรกิจให้มีความมั่นคงและยั่งยืน เป็นที่พึงของสมาชิกและคนในชุมชน แต่ยังขาดการปรับวิสัยทัศน์ใหม่ให้ เหมาะสมกับสภาพบริบทภัยในชุมชนและทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบัน

องค์ประกอบที่ 2 ทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) เป็นการพัฒนามาจากกลุ่มที่ทำงาน ร่วมกันอย่าง สร้างสรรค์ ลักษณะการทำงานร่วมกันแบบมี วิสัยทัศน์ คุณค่า เป้าหมาย และพันธกิจร่วมกัน รวมกันด้วยใจ จนเกิดเจตจำนงในการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ บนพื้นฐานงานที่มีลักษณะต้องมีการคิดร่วมกัน วางแผนร่วมกัน ความเข้าใจร่วมกัน ข้อตกลงร่วมกัน การตัดสินใจร่วมกัน แนวปฏิบัติร่วมกัน และการรับผิดชอบร่วมกัน จากสถานการณ์ที่งานจริงถือเป็นโจทย์ร่วม ทางกลุ่มชุมชนหอพยาบาลสีธรรมชาติเจช้อนเหนือ ได้กำหนดทิศทางร่วมกัน เพื่อให้คนในชุมชนไม่ได้ออกไปทำงานที่อื่น เน้นการผลิตสินค้าที่ได้จากการวิจัยและพัฒนา แนวปฏิบัติร่วมกัน และการรับผิดชอบร่วมกัน สร้างมาตรฐานการผลิตเป็นที่ยอมรับและได้ให้การรับรองจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเข้าร่วมเป็นสมาชิก สร้างกลุ่มลูกค้าหลักและเครือข่ายผู้บริโภค สร้างการมีส่วนร่วมกับสมาชิกและคนในชุมชน รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของธุรกิจร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 3 ภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) มีนัยสำคัญของภาวะผู้นำร่วม 2 ลักษณะสำคัญ คือ ภาวะผู้นำผู้สร้างให้เกิดการนำร่วมทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงทั้ง ตนเองและวิชาชีพ และภาวะผู้นำร่วมกันของสมาชิก PLC ด้วยการกระจายอำนาจ เพิ่มพลังอำนาจ ซึ่งกันและกันให้สมาชิก มีภาวะผู้นำเพิ่มขึ้น จนเกิดเป็น “ผู้นำร่วมกันในชุมชน” เพื่อ การเปลี่ยนแปลงตนเองของแต่ละคน ทั้งสมาชิกและผู้นำโดยตำแหน่ง เมื่อได้ที่บุคคลนั้นเกิดการเรียนรู้ ทั้งด้านวิชาชีพและชีวิต จนเกิดพลังการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อ ความสุขในวิชาชีพของตนเองและผู้อื่น ทางกลุ่มชุมชนหอพยาบาลสีธรรมชาติเจช้อนเหนือ ตำบลเจช้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า มีการพูดคุยเสนอแนะของและความคิดเห็นร่วมกันในกลุ่มได้ และมีการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในกลุ่มในประเด็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชน

องค์ประกอบที่ 4 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning and Development) การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพใน PLC มีจุดเน้นสำคัญ 2 ด้าน คือ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ และการเรียนรู้เพื่อจิตวิญญาณ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพ หัวใจสำคัญการเรียนรู้ บนพื้นฐานประสบการณ์ตรงในงานที่ลงมือปฏิบัติจริงร่วมกันของสมาชิก จะมีสัดส่วนการเรียนรู้มากกว่าการอบรมจากหน่วยงาน ภายนอก การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจะส่งผลต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการเรียนรู้ได้มากที่สุด ด้วยบริบท PLC ที่มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทางกลุ่มชุมชนหอพยาบาลสีธรรมชาติเจช้อนเหนือ จากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนองค์ความรู้จากประสบการณ์ของตนเองจากการทดลองในขั้นตอนการย้อมสีธรรมชาติในส่วนผสมคุณสมบัติการเกิดสีตามความต้องการ และหาแนวทางร่วมกันในการควบคุมคุณภาพของสีที่ได้จากการทดลอง ส่วนผสมต่างๆ จนได้สูตรของการย้อมสีธรรมชาติเฉพาะและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนของตนเอง

องค์ประกอบที่ 5 ชุมชนกัลยาณมิตร (Caring Community) กลุ่มสมาชิกที่อยู่ร่วมโดยมีวิถีและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันในชุมชน มีคุณลักษณะคือ มุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุข สุขทั้งการทำงานและการอยู่ร่วมกันที่มีลักษณะวัฒนธรรมแบบ “วัฒนธรรมแบบเปิดเผย” ที่ทุกคนมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของตนเป็นวิถีแห่งอิสระภาพ และเป็นพื้นที่ให้ความรู้สึกปลอดภัย หรือปลอดภัย ให้กับผู้อื่น การใช้อำนาจด้าน บนพื้นฐานความไว้วางใจ เคารพซึ่งกันและกัน มีจิตวิญญาณแห่งความเอื้ออาทรเป็นพลัง เชิง คุณธรรม คุณงามความดีที่สมาชิกร่วมกันทำงานแบบอุทิศตนเพื่อวิชาชีพ ทางกลุ่มชุมชนหอพยาบาลสีธรรมชาติเจช้อนเหนือ ตำบลเจช้อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง จากการสัมภาษณ์และการสังเกตพบว่า มีรูปแบบการรวมกลุ่มสมาชิกจากความผูกพันกันทางสังคมวัฒนธรรมห้องถิน รวมถึงความเอื้ออาทรต่อกันในกลุ่มชุมชน จนเกิดความความไว้วางใจเคารพซึ่งกันและกัน

รูปที่ 2 แสดงโครงสร้างองค์ประกอบหลักและคุณลักษณะรองของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

สรุปองค์ประกอบและคุณลักษณะของการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของกลุ่มชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเจ้าชื่อหนึ่งของ 5 องค์ประกอบ แบ่งความสัมพันธ์ขององค์ประกอบได้ 5 คู่ความสัมพันธ์ด้วยกัน ดังนี้

คู่ที่ 1 วิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) กับ ทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) ผสมผสานได้ “พันธกิจร่วม (Mission)” คือการกำหนดทิศทางเป้าหมายและการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันให้ชัดเจนของกลุ่มชุมชนตนเองร่วมกัน

คุณที่ 2 ทีมรวมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork) กับ ภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) ผสมผสานได้ “สร้างสรรค์ร่วม (Creativity)” คือการระดมแนวคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อกำหนดการออกแบบผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชนตนเองร่วมกัน

คู่ที่ 3 ภาวะผู้นำร่วม (Shared Leadership) กับ การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning and Development) ผสมผสานได้ “การพัฒnar่วม (Development)” คือกระบวนการออกแบบปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชนตนเองรวมกัน

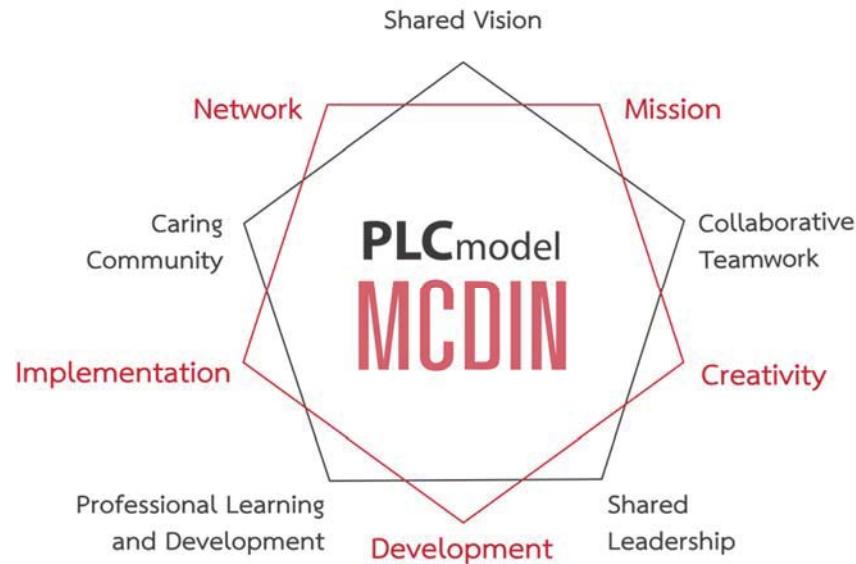
คู่ที่ 4 การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ (Professional Learning and Development) กับ ชุมชนก้าวตามมิตร (Caring Community) ผสมผสานได้ “การทำให้สำเร็จร่วม (Implementation)” คือการสร้างสิ่งที่ได้กำหนดและออกแบบร่วมกันไว้ให้กิดผล เพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นจริง

คู่ที่ 5 ชุมชนก่อการ (Caring Community) กับ วิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) ผสมผสานได้ “เครือข่ายร่วม (Network)” คือการเชื่อมโยงประสานการทำงานในกลุ่มชุมชนต้นเองและระหว่างกลุ่มชุมชนอื่น ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการรวมมือในการผลิตศินค้ารวมกัน

ตารางที่ 1 วิเคราะห์แนวคิดและกระบวนการในการพัฒนา

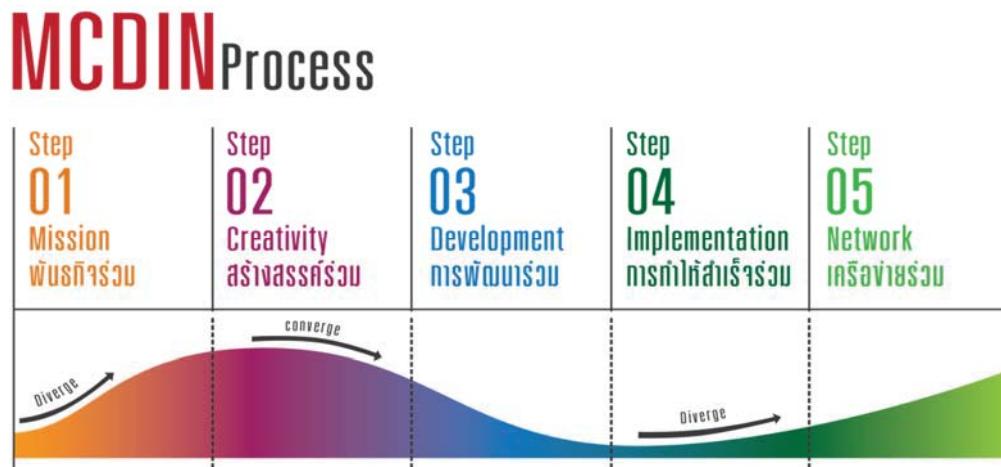
Design Theory	Step1	Step2	Step3	Step4	Step5
Design Process	Define	Ideate	Prototype	Build	Analyze
Design Thinking Process	Empathize	Define	Ideate	Prototype	Test
New MCDIN Process	Mission	Creativity	Development	Implementation	Network

สรุปคุณลักษณะที่เกิดจากองค์ประกอบหลักทั้ง 5 ของแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คุณลักษณะรองใหม่เป็นกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน มี 5 ขั้นตอนด้วยกัน ขั้นตอนที่หนึ่ง “M (เอ็ม)” Mission (พันธกิจร่วม) ขั้นตอนที่สอง “C (ซี)” Creativity (สร้างสรรค์ร่วม) ขั้นตอนที่สาม “D (ดี)” Development (การพัฒนาร่วม) ขั้นตอนที่สี่ “I (ไอ)” Implementation (การทำให้สำเร็จร่วม) ขั้นตอนที่ห้า “N (เอ็น)” Network (เครือข่ายร่วม) และใช้ชื่อย่อว่า “MCDIN (แมกดิน)” เพื่อนำคุณลักษณะรองทั้ง 5 ไปทดลองใช้เป็นกรอบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชนต่อไป

รูปที่ 3 แสดงโครงสร้างแมกเดิน (MCDIN) คุณลักษณะรองของกระบวนการพัฒนา

สรุปคุณลักษณะรองที่เกิดจากองค์ประกอบหลักของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อนำคุณลักษณะรองทั้ง 5 ไปทดลองพัฒนาร่วมผู้วิจัยเลือกการสนทนากลุ่มโดยเทคนิคการระดมสมอง (Brainstorm) เพื่อหาแนวทางและสรุปแนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนร่วม แบ่งคุณลักษณะรองทั้ง 5 นำมามุ่งการสร้างขั้นตอนการทำงานของแนวคิดแมกเดิน (MCDIN Process) ในการทดลองกับกลุ่มชุมชนทดลองผ่านมีสื่อรวมชาติแล้วข้อนหนึ่ง แบ่งขั้นตอนออกเป็น 5 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 พันธกิจร่วม (Step 1 Mission) ขั้นตอนที่ 2 สร้างสรรค์ร่วม (Step 2 Creativity) ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาร่วม (Step 3 Development) ขั้นตอนที่ 4 การทำให้สำเร็จร่วม (Step 4 Implementation) และขั้นตอนที่ 5 เครือข่ายร่วม (Step 5 Network)

รูปที่ 4 แสดงกระบวนการของแนวคิดแมกเดิน (MCDIN Process) ในการพัฒนากลุ่มชุมชน

10. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงคุณภาพแบบการสร้างทฤษฎีจากข้อมูลพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาหลัก เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอท่องถิ่นจังหวัดลำปาง โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และวัตถุประสงค์รอง 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและคุณลักษณะของแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอท่องถิ่นจังหวัดลำปาง 2) เพื่อศึกษาอัตราเกณฑ์ของกลุ่มชุมชนผ้าทอท่องถิ่นจังหวัดลำปาง ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอท่องถิ่นจังหวัดลำปาง

1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบและคุณลักษณะของแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนพ้าทอ ท้องถิ่นจังหวัดลำปาง สรุปคุณลักษณะของที่เกิดจากองค์ประกอบหลักของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อนำคุณลักษณะ รองทั้ง 5 ไปทดลอง ผลสรุปกระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชน โดยประยุกต์แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ผลการ ทดลองและผลิตต้นแบบรวม การทดลองใช้ขั้นตอนการพัฒนาที่ได้จากวิเคราะห์สู่การสังเคราะห์ กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ชุมชน โดยทดลองกระบวนการพัฒนาที่เรียกว่า “แมกดิน (MCDIN)” แบ่งออกได้ 5 ขั้นตอน และสามารถสรุปผลของ กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 พัณกิจร่วม (Step 1 Mission) กำหนดทิศทางเบ้าหมายและประเด็นการดำเนินงานร่วมกันให้ชัดเจนของกลุ่ม ชุมชนตนเองร่วมกัน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างอัตลักษณ์กลุ่มชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเจช่อนสรุปพัณกิจหลักร่วมกันใน ทีม คือ เน้นเอกลักษณ์และวัตถุดิบธรรมชาติท้องถิ่นของชุมชนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตามประเด็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ร่วม มีประเด็นที่ต้องเลือกแนวทางการพัฒนาสู่ขั้นตอนที่ 2 ประกอบไปด้วย 1) เอกลักษณ์ลายผ้า 2) เอกลักษณ์สีย้อมธรรมชาติ 3) ชื่อแบรนด์สินค้าและสร้างตราสัญลักษณ์สินค้า 4) บรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าใหม่

ขั้นตอนที่ 2 สร้างสรรค์ร่วม (Step 2 Creativity) คือการระดมแนวคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อกำหนดเอกลักษณ์ของชุมชน ภายใต้การทำความเข้าใจบริบทชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเจช่อนเหนือ ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มชุมชนตนเองร่วมกัน จากการได้ทิศทางของพัณกิจร่วมในขั้นตอนที่ 1 ในขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นตอนของการสรุปแนวทางการพัฒนาที่เป็นเอกลักษณ์ของ กลุ่มตนเอง ที่เน้นเอกลักษณ์และวัตถุดิบธรรมชาติท้องถิ่นของชุมชน ตามประเด็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วม ประกอบไปด้วย 1) กำหนดเอกลักษณ์ลายผ้า 2) กำหนดเอกลักษณ์สีย้อมธรรมชาติ 3) กำหนดชื่อแบรนด์ตราสัญลักษณ์สินค้า 4) กำหนดบรรจุภัณฑ์ สำหรับสินค้าใหม่ ประเด็นจะสอดคล้องกับการขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาร่วม (Step 3 Development) คือกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกันของกลุ่มชุมชนทอผ้าย้อมสี ธรรมชาติเจช่อนเหนือ จากการสรุปประเด็นร่วมกันในขั้นตอนที่ 2 นำมาสู่ขั้นตอนที่ 3 คือการพัฒนาร่วมกัน เน้นเอกลักษณ์และ วัตถุดิบธรรมชาติท้องถิ่นของชุมชน เพื่อสร้างอัตลักษณ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชน ตามประเด็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วม ประกอบไปด้วย 1) พัฒนาเอกลักษณ์ลายผ้า 2) พัฒนาเอกลักษณ์สีย้อมธรรมชาติ 3) พัฒนาตราสัญลักษณ์สินค้า 4) พัฒนาบรรจุ ภัณฑ์สำหรับสินค้าใหม่ ประเด็นจะสอดคล้องกับขั้นตอนที่ 1 และ 2

ขั้นตอนที่ 4 การทำให้สำเร็จร่วม (Step 4 Implementation) คือการสร้างสิ่งที่ได้กำหนดและพัฒนาร่วมกันไว้ให้เกิดผล เพื่อนำไปสู่กลุ่มลูกค้าและการใช้งานจริง จากการพัฒนาตามประเด็นร่วมกันในขั้นตอนที่ 3 นำมาสู่ขั้นตอนที่ 4 คือการทำให้สำเร็จ ร่วมกัน เน้นเอกลักษณ์และวัตถุดิบธรรมชาติท้องถิ่นของชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเจช่อนเหนือ ตามประเด็นในสรุปผลการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วม ประกอบไปด้วย 1) ได้เอกลักษณ์ลายผ้า 2) ได้เอกลักษณ์สีย้อมธรรมชาติ 3) ได้ตราสัญลักษณ์สินค้า 4) ได้ บรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าใหม่

ขั้นตอนที่ 5 เครือข่ายร่วม (Step 5 Network) คือการเชื่อมโยงประสานการทำงานในกลุ่มชุมชนตนเองและระหว่างกลุ่ม ชุมชนอื่น ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถ่ายทอดความรู้ รวมถึงการจัดการองค์ความรู้ของกลุ่มตนเอง

2) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชุมชนพ้าทอท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนพ้าทอท้องถิ่นจังหวัด ลำปาง เน้นเอกลักษณ์และวัตถุดิบธรรมชาติท้องถิ่นของชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเจช่อนเหนือ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตาม ประเด็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วม ประกอบไปด้วย 1) ได้เอกลักษณ์ลายผ้า 2) ได้เอกลักษณ์สีย้อมธรรมชาติ 3) ได้ตราสัญลักษณ์ สินค้า 4) ได้บรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าใหม่

ตารางที่ 2 สรุปผลวิเคราะห์และกระบวนการพัฒนาร่วมของกลุ่มชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเจช่อนเหนือ

ลำดับ	รายการ	เอกลักษณ์	ลักษณะ	การใช้สี
1	ลายผ้า	ลายไกร	จัดวางคู่ 2 เส้น	เขียว
2	สีย้อมธรรมชาติ	ใบตะเคียนหนู	ย้อมสีเส้นฟ้า	เทาและเขียว
3	ตราสัญลักษณ์	ทอ + เจช่อนเหนือ	แท็กโลโก้	เขียว
4	บรรจุภัณฑ์	วัสดุธรรมชาติ	สายคาด	เขียว

ผลสรุปกระบวนการพัฒนาร่วม การทดลองและผลิตต้นแบบร่วม สร้างอัตลักษณ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนพ้าทอท้องถิ่น จังหวัดลำปาง โดยทดลองกระบวนการพัฒนาตามขั้นตอนของ “แมกดิน (MCDIN)” โดยมีการทดลองพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม ชุมชนจากการสรุปร่วมกัน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ ผ้าขาวม้า ผ้าคลุมเตียง เป็นต้น และมีนัยสำคัญของการพัฒนา ผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเจช่อนเหนืออย่างชัดเจน

รูปที่ 5 แสดงตัวอย่างผลของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมของกลุ่มชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเจชอนเนื้อ

11. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงคุณภาพแบบการสร้างทฤษฎีจากข้อมูลพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์การศึกษาหลัก เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอท้องถิ่นจังหวัดลำปาง โดยประยุกต์ใช้แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และวัตถุประสงค์รอง ดังนี้

1) จากผลการศึกษาองค์ประกอบและคุณลักษณะของแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่าโครงสร้างรูปแบบขององค์กรที่จัดระบบภายในกลุ่มชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเจชอนเนื้อ มีรูปแบบโครงสร้างที่เป็นแบบ “ชุมชน” มากกว่า “องค์กร” จะใช้อิทธิพลที่เกิดจากการมีค่านิยม และวัตถุประสงค์ร่วมกัน เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกเชิงวิชาชีพ มีความเป็นกัลยาณมิตรเชิงวิชาชีพ และยึดหลักต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน แบบผนึกกำลังกันในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่พัฒนาอย่างยั่งยืน และคุณลักษณะรองที่เกิดจากองค์ประกอบหลักทั้ง 5 ของแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คุณลักษณะรองใหม่เป็นกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน ใช้ชื่อย่อว่า “MCDIN (แมกดิน)” สอดคล้องกับ อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์ [11] ได้กล่าวถึงลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง คือ เป็นชุมชนที่มีความเป็นปึกแผ่นในทาง กายภาพหรือรูปธรรม สมาชิกของชุมชนมีศักยภาพ การพึ่งพาอาศัยและรวมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกด้านอาชีพ วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม มีค่านิยม ความเชื่อร่วมกัน และมีความผูกพัน ตระหนักรู้ต้นเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นชุมชนที่มีศักยภาพสูงในด้านทุน แรงงาน ทรัพยากร สามารถควบคุมและจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ด้วยตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือภายในชุมชนเป็นหลัก อีกทั้งอาศัยกระบวนการเรียนรู้ และภูมิปัญญา ของตนเอง ทุ้งในด้านเศรษฐกิจ การบริหารจัดการ การปกครอง วัฒนธรรม สูงแวดล้อมและเทคโนโลยี มีผลทำให้ชุมชนมี ความมั่นคง ความสามารถที่จะพัฒนาต้นเรื่องได้

2) จากผลการศึกษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชุมชนผ้าทอท้องถิ่นจังหวัดลำปาง ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนผ้าทอท้องถิ่นจังหวัดลำปาง สรุปตามประเด็นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วม ประกอบไปด้วย 1) ได้ออกลักษณ์ลายผ้า 2) ได้ออกลักษณ์สีย้อมธรรมชาติ 3) ได้ตราสัญลักษณ์สินค้า 4) ได้บรรจุภัณฑ์สำหรับสินค้าใหม่ ของการสร้างอัตลักษณ์และพัฒนาผลิตภัณฑ์กลุ่มชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเจชอนเนื้อ สอดคล้องกับ Maclucci (อ้างถึงในวิวิยา วิชูรย์สุฤทธิ์ศิลป์) [12] ได้อิบายถึงอัตลักษณ์ร่วมของกลุ่มว่าเป็นกระบวนการสร้างสำนึกร่วมของกลุ่มต่างๆ ในสังคมซึ่งสำนึกร่วมดังกล่าวสามารถสร้างและปรับเปลี่ยนได้ โดยอาศัยสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นในระบบวัฒนธรรมของกลุ่ม ทำให้การดำรงรักษาและการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์เกิดจากบทบาทของสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ กับทั้งอาจเป็นเพราะการที่ผู้คนเข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่ตั้งแต่ 2-3 ชั่วคนสืบไป ก็จะเกิดสำนึกร่วมในการเป็นคนท้องถิ่น เดียวกัน ถึงแม้จะมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ตาม ซึ่งอัตลักษณ์ดังกล่าวไม่ได้มีลักษณะเพียงหนึ่งเดียว หากแต่ว่า มีหลายอัตลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคมที่คนในชุมชนเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน

12. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1) งานวิจัยนี้สามารถนำไปกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในกระบวนการพัฒนาศักยภาพกลุ่มชุมชนของภาครัฐ ทั้งภาครัฐระดับภูมิภาคและระดับนโยบายของภาครัฐ

2) งานวิจัยนี้สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาศักยภาพชุมชนท้องถิ่น ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระดับโครงสร้างของกลุ่มชุมชนจากรูปแบบ “องค์กร” เป็นรูปแบบ “ชุมชน” เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของกลุ่มชุมชนตนเอง

3) งานวิจัยนี้สามารถนำกระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชน (MCDIN process) เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบและอัตลักษณ์ของกลุ่มชุมชนตนเอง

ขอเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีวิจัยและพัฒนาตัวชี้วัดจากองค์ประกอบของแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในบริบทของกลุ่มชุมชนระดับจังหวัดระดับภูมิภาค และระดับประเทศไทย

2) สงเสริมให้มีการนำกระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนในผลการวิจัยครั้งนี้ ขยายและประยุกต์ในเชิงปฏิบัติ สู่ชุมชนอื่นตามกรอบบริบทของแต่ละชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และขอขอบคุณกลุ่มชุมชนทอผ้าย้อมสีธรรมชาติเจช่อนเหนือ ตำบลเจช่อน อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ซึ่งได้ให้ความร่วมมือในการศึกษาและทดลอง การวิจัยเป็นอย่างดี เรื่อง “กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชน เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนพ้าทอท้องถิ่นจังหวัดลำปาง โดยประยุกต์แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ” ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- [1] Thompson, S. C., Gregg, L., and Niska, J. M. 2004. **Professional learning communities, leadership and student learning.** Research in Middle Level Education. (Online). From: <http://www.nmsa.org/Publications/RMLEOnline/tabcid/101/Default.aspx>.
- [2] Chookamnerd, W., Sungtong, E., Kerdtip, C. 2014. **A model of a professional learning community of toward 21st century learning of schools in Thailand.** Hatyai Journal. 12(2): 123-134.
- [3] Panich, V. 2011. **21st Century Skills.** Bangkok: Tathata Publication Co., Ltd. (In Thai)
- [4] Senge, P. M. 1990. **The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization.** New York, NY: Doubleday.
- [5] Chullasthira, Chanasda. 2017. Woven silk patterns for machine washing: A case study of Nong Bua Daeng natural dye weaving group. **Journal of Industrial Education** 16(1): p. 58-67.
- [6] Pinyoanantapong, B. 2000. **Learning Assessment and Recognition: Theory and Practical.** Bangkok: Aksorn Charoenthat Co., Ltd. (In Thai)
- [7] Pongpaew, T. 2005. **Academic Resources Development Centre (ARDC).** Mahasarakham: Mahasarakham University. (In Thai)
- [8] Patton, M.Q. 1990. **Qualitative Evaluation and Research Methods.** Newbury Park, CA: Sage Publications.
- [9] Charmaz, K. 2006. **Constructing Grounded Theory: A Practical Guide through Qualitative Analysis.** Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- [10] Department of Business Development. (n.d.). **Business Innovation.** Business Innovation document, (n.p.). Ministry of Commerce, Thailand, p. 2-3.
- [11] Dulyakasem, U., and Ngamwittayapong, A. 1997. **Community Education: Conceptual Framework and Research Proposal.** Bangkok: Plan Printing Co.Ltd.
- [12] Vitoonsalidsilp, V. 2005. **The Construction of Thai Middle-Class Identities: A Narrative Analysis of Travel Writings.** Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University.